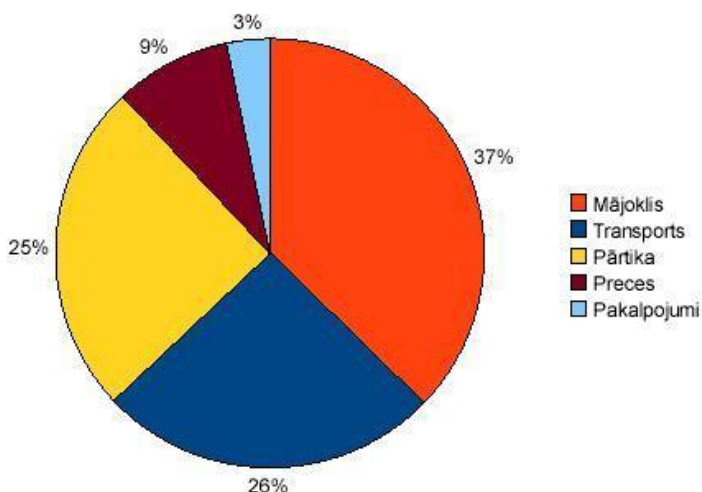

2009. gada 27.augustā

Latvijas mājsaimniecību ietekme uz klimatu: Oglekļa pēdas nospieduma radītājs

Cilvēki arvien vairāk sāk apzināties un izjust klimata pārmaiņas kā vienu no nozīmīgākajām ekoloģiskajām problēmām un jēdziens „oglekļa pēdas nospiedums” ir kļuvis populārs un tiek plaši pielietots. Ar „oglekļa pēdas nospiedumu” jāsaprot vispārējais oglekļa dioksīda (CO₂) un citu siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju apjoms, kas rodas no precēm un pakalpojumiem to ražošanas, lietošanas un utilizācijas laikā. Lielākās slodzes uz vidi Latvijā ir saistītas ar tādām jomām kā mājoklis, transports un pārtika.

Lai saglabātu klimata līdzsvaru pasaulē, vidējā gaisa temperatūra nedrīkst paaugstināties vairāk kā par 1,5 - 2⁰C, par atskaites punktu ņemot pirmsindustriālo laiku (1800tie gadi). Tas nozīmē, ka pieļaujamā CO₂ koncentrācija atmosfērā nedrīkstētu pārsniegt 450 ppm (daļas uz miljonu). Lai to nodrošinātu CO₂ emisiju apjomi ir pastāvīgi jāsamazina un vidēji pasaulē tie nedrīkst pārsniegt 3,8 tonnas CO₂ uz vienu cilvēku.

1.att. Būtiskākās jomas, kas ietekmē klimatu Latvijā

Latvijas oglekļa dioksīda emisijas šobrīd pārsniedz šo noteikto robežsliekšni, sasniedzot 4,1 tonnas CO₂ uz cilvēku. Vislielāko kopējo CO₂ emisiju apjomu sastāda mājoklis (1,53 t CO₂ uz cilvēku gadā). Tam seko transports (1,05 t CO₂ uz cilvēku gadā) un pārtikas ražošana (1,03 t CO₂ uz cilvēku gadā). Savukārt preces (358 kg CO₂ uz vienu iedzīvotāju) un pakalpojumi (133 kg CO₂ uz vienu iedzīvotāju) kopā rada tikai 12 % kopējo vidējā Latvijas iedzīvotāja SEG emisiju. Ja pēdējo desmit gadu laikā SEG emisijas no pārtikas ražošanas ir palikušas nemainīgas

un mājokļa radītās emisijas pat samazinājušās, tad transporta radīto SEG emisiju apjomi ir tikai auguši.

Transports

Kā liecina Ceļu Satiksmes Drošības Direkcijas (CSDD) dati, Latvijā tehniskā kārtībā uz katriem 4,8 cilvēkiem ir viena automašīna, kas gadā nobrauc aptuveni 16 550 km un patērē 8,9 l degvielu uz 100 km. Tiešās emisijas no degvielas patēriņa vienam Latvijas iedzīvotājam vien ir 3,14 tonnas CO₂ gadā jeb 0,189 kg CO₂ uz nobraukto kilometru, kā rāda statistika, vienā mašīnā parasti pārvietojas vidēji 1,3 cilvēki, tādēļ viens cilvēks katrā nobrauktajā kilometrā vidēji rada 150 g CO₂.

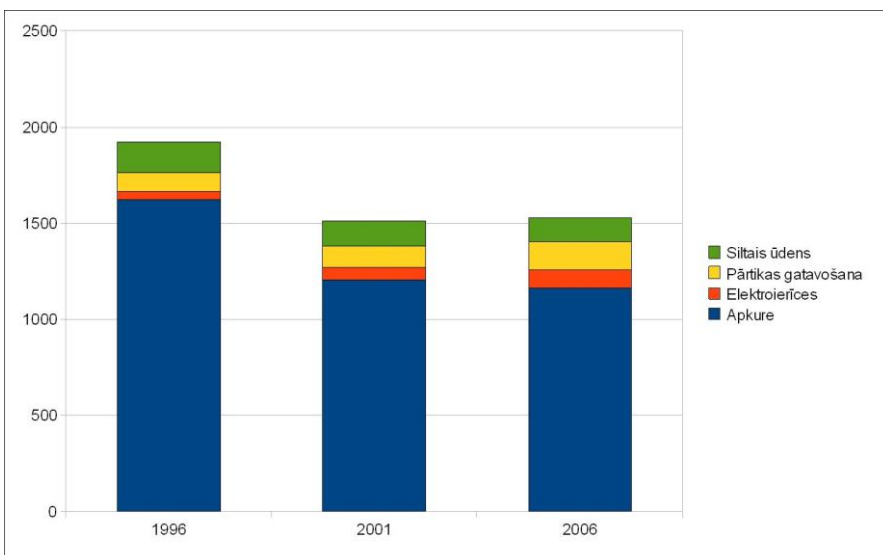
Arī sabiedriskais transports atstāj ietekmi uz klimatu. Vidēji katrs Latvijas iedzīvotājs gadā ar autobusu nobrauc 1200 km, ar vilcienu – 400 km. Tieši autobusi, tramvaji un trolejbusi ir videi draudzīgākie transporta līdzekļi, jo uz vienu nobraukto pasažierkilometru emitē tikai 0,03 – 0,06 kg CO₂. Kopējās emisijas uz vienu Latvijas iedzīvotāju, kas rodas sabiedriskā transporta lietošanas rezultātā, ir 219 kg CO₂.

Pārtika

Pārtikas ražošana ir intensīvs process, kas bieži patērē vairāk enerģijas nekā saražo (pārtikas kalorijas). Lielāko ietekmi uz klimata pārmaiņām rada liellopu gaļa (~6 kg CO₂ uz kg gaļas), piena produkti (1 kg CO₂ / l piena) un cūkgaļa (~6 kg CO₂ uz kg gaļas). Salīdzinoši mazāku oglekļa dioksīda izmešu rada graudaugi, augļi un dārzeņi.

Mājoklis un patēriņš

Mājsaimniecību enerģijas patēriņš Latvijā ir salīdzinoši augsts – 308 kWh/m². Lielākā daļa enerģijas tiek patērēta dzīvojamo platību apsildīšanai, pārējais ūdens sildīšanai, ēst

2.att. Mājokļa klimata ietekme

gatavošanai un elektroierīču darbināšanai. Māju apsildei šobrīd Latvijā tiek lietoti koksne, dabas gāze, cietie un šķidrie fosilie un citi kurināmie. Elektroenerģijas īpatsvars kopējā mājokļa enerģijas patēriņā pēdējo desmit gadu laikā ir palielinājies no 8 % līdz 16 %, jo tā šobrīd tiek izmantota ne tikai apgaismojumam un elektroiekārtu darbināšanai, bet arī telpu atvēršanai, ēst gatavošanai un izklaidei. Turpretī centrālā apkures īpatsvars turpina nedaudz samazināties. Ja 1996. gadā tā sastādīja 74 % no visām SEG emisijām, tad 2006. gadā tie bija jau vairs tikai 58 %.

Vairāk informācijas:

Jānis Brizga

Pasaules Dabas Fonds

Tel.: 67505640, Mob.: 29118112

E-pasts: jbrizga@pdf.lv